

Особливості формування професійної компетентності

студентів-медиків

Єрошенко Г.А.

доктор медичних наук, професор, завідувачка кафедри медичної біології;

Ваценко А.В.

кандидат біологічних наук, доцент кафедри медичної біології;

Улановська-Циба Н.А.

кандидат біологічних наук, доцент кафедри медичної біології

Передерій Н.О.

кандидат медичних наук, доцент кафедри медичної біології;

Рябушко О.Б.

кандидат біологічних наук, доцент кафедри медичної біології;

Клепець О.В.

викладач кафедри медичної біології;

Шевченко К.В.

аспірант кафедри медичної біології

Українська медична стоматологічна академія м. Полтава

Сучасне суспільство розглядає фахівця як людину, що володіє знаннями, уміннями і навичками у професійній сфері, здатну ефективно діяти у складних, нестандартних ситуаціях, самостійно приймати рішення, творчо розвиватися і самоудосконалюватися, сповідувати толерантне ставлення до оточуючих, уміти спілкуватися з людьми. Ці та інші професійно важливі властивості та особистісні якості визначають професійну компетентність спеціаліста.

Складний процес формування особистості людини триває все життя, особливо важливим є період навчання у вищому навчальному закладі освіти. Саме в цей час у студента закладаються основи тих якостей спеціаліста, з якими він увійде в нову для нього атмосферу діяльності, де відбуватиметься його подальший розвиток як особистості.

Майбутній компетентний спеціаліст повинен вміти сприймати та реалізовувати складну систему отриманих знань, а також мати навички професійного мислення. Здатність до компетентного вирішення і постановки основних видів професійних завдань також повинна бути сформована у майбутнього спеціаліста в процесі навчання у вузі.

Під компетенцією розуміють оволодіння, поряд зі знаннями, вміннями та навичками, ще і здатність максимально ефективно поводити себе в таких професійних ситуаціях, які не завжди можна передбачити теоретично [1].

Професійна компетентність фахівця – це здатність ефективно використовувати набуті знання, вміння і навички та спроможність вирішувати ту чи іншу проблему, здійснювати активний пошук нового досвіду і визначити його самостійну цінність, наявність вмінь та навичок самостійності в плануванні, організації, контролі власної діяльності. Формування професійної

компетентності у вищому медичному навчальному закладі слід розуміти як процес оволодіння стійкими, інтегрованими, систематизованими знаннями з природничо-гуманітарних, фундаментальних та клінічних дисциплін; уміння застосовувати їх у нових, нестандартних ситуаціях; розвиток особистісно важливих якостей і професійно важливих властивостей, що забезпечить особистісне становлення майбутнього лікаря [2].

«Компетентність» є системним поняттям, що має свою структуру, рівні, функції, своєрідні характеристики і властивості. Компетентність це інтегрована система знань, вмінь, навичок, здібностей і цінностей, яка необхідна для професійної і соціальної діяльності та розвитку особистості випускників і яку вони зобов'язані засвоїти та продемонструвати після завершення частини або всієї навчальної програми [3].

Студент повинен, по-перше, володіти необхідною теоретичною інформацією (знання), по-друге, бути здатним застосовувати їх на практиці (уміння), по-третє, довести ці знання і вміння до автоматизму (навички). І всі три критерія, безумовно, необхідні студенту-медику [4].

Процес особистісного та професійного становлення майбутнього лікаря та його готовність до майбутньої професійної діяльності пов'язані між собою, оскільки в професійній діяльності реалізуються творчі, особистісні цінності, які були попередньо сформовані у процесі особистісного становлення та формування готовності до певної діяльності [5, 6].

Якість підготовки студента-медика у навчальному закладі залежить від багатьох факторів. З одного боку - це професіоналізм викладачів, рівень забезпечення та умови навчального процесу. З іншого боку – це вмотивованість студента-медика, його вміння адаптовуватися до навчального процесу у медичному закладі освіти і користуватися сучасними технологіями навчання. Важливого значення набуває організація та проведення науково-дослідної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань, наукових проєктів з елементами науково-дослідної роботи [7, 8].

Особистісний розвиток студента-медика на етапі навчання спрямований на формування професійних компетентностей які в послідовному зумовлюють успішність його професійної діяльності, конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Досягнення професійної компетентності потребує визначення професійно значущих якостей у майбутнього фахівця, з'ясування закономірностей його професійного зростання шляхом вивчення результативності його діяльності, взаємопов'язаних досліджень його особистісного і професійного розвитку. Професійний розвиток передбачає зростання, становлення професійно значущих особистісних якостей і здібностей, знань та вмінь, активне та якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що приводить до принципової перебудови і способу життєдіяльності, зокрема творчої самореалізації у професії. Професійний розвиток тісно пов'язаний з особистісним, саме особистісні якості перебуваючи під впливом професійної

діяльності, забезпечують спрямованість особистості на самовдосконалення [9, 10, 11].

Сьогодення вимагає від майбутнього медика вміння застосовувати різні види діяльності. Під час навчання студент-медик розв'язує тести, типові та ситуаційні завдання, розглядаються проблемні ситуації які передбачають пошуку правильних рішень, професійної реакції на невідкладний стан. Технології розв'язання таких завдань і формують медичне мислення фахівця. Отже, майбутній спеціаліст повинен сформуватися як творча особистість ще під час навчання у вищому навчальному закладі. Реалізація творчого потенціалу студента-медика як суб'єкта професійної діяльності забезпечує формування його професіоналізму від кваліфікації до компетентності. Професійна компетентність дає змогу майбутньому фахівцю успішно виконувати різноманітні види професійної діяльності, вона синтезує у собі широкий спектр знань та практичних вмінь, відображає ступінь сформованості професійної культури спеціаліста і визначає результати його роботи. Професійна компетентність є мірою і головним критерієм професійної підготовленості та здатності студента-медика виконувати завдання й обов'язки відповідно до обраної професії [12]. Водночас професійна компетентність розглядається як інтегративна якість, здатність, що не може бути обмежена лише наявністю певного обсягу знань, умінь і навичок. Здебільшого вона передбачає такі особистісні якості, що забезпечують можливість знайти й відібрати необхідні знання, спосіб дії в певній ситуації.

Компетенції будучи результатом навчальної діяльності студентів формуються передусім на основі опанування навчальних дисциплін і виступають комбінацією здібностей студента та роботи викладача. Сума професійних компетенцій є вищою за суму результатів навчання.

Список літератури:

1. Агранович Н.В. Мотивация повышения психолого-педагогических компетенций преподавателя для обеспечения инновационного подхода непрерывного медицинского образования на современном этапе / Агранович Н.В., Ходжаян А.Б. // Современные проблемы науки и образования. – 2013. – No2. Режим доступа до журналу: URL: www.science-education.ru/108-8888.
2. Савченко О. П. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі / Савченко О. П. // е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». - 2010. - Випуск №3.
3. Єсіна О. Г. Критерії оцінки якості підготовки сучасних фахівців [Електронний ресурс] / Єсіна О. Г. - Україна, м. Одеса, Одеський національний економічний університет. – С.84-90. Режим доступа до журналу: olesas@ukr.net
4. Кошель В.И. Бально-рейтенговая система оценки компетенции как фактор мотивации в формировании профессиональной готовности выпускника медицинского вуза / В.И.Кошель, А.Б.Ходжаян, Н.В.Агранович, И.В.Кошель // Медицинское образование и вузовская наука. – 2015. - No 1 (7). – С. 20-25.

5. Голованова Н.Ф. Подходы к воспитанию в современной отечественной педагогике / Голованова Н.Ф. // Педагогика - 2007. - № 10. – С. 38-47.
6. Маяковская Н.В. Профессиональное воспитание будущего врача в медицинском вузе на основе аксиологического подхода: автореф. дисс. канд. пед. Наук 13.00.08 / Н.В. Маяковская. – Шуя, 2012. – 23 с.
7. Лимар Л.В. Аналіз дослідження сформованості готовності до безконфліктної взаємодії з пацієнтами студентів-медиків / Лимар Л.В. // Вісник Чернігівського нац. пед. Ун-ту ім. Т.Г. Шевченка. Серія Психологічні науки. – 2010. – Випуск 82. Том 1. – С. 366–371.
8. Онищенко І.В. Науково-дослідна робота як чинник формування фахових компетентностей майбутнього спеціаліста / І.В.Онищенко, Т.А.Махиня. Режим доступу: <http://mp2.umo.edu.ua/wp-content/uploads/2012/04/.pdf>
9. Лутаєнко О.М. Формування професійної компетентності майбутніх учителів в умовах сучасної освіти: теоретичні аспекти / О.М.Лутаєнко. Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/2304/1/O_Lutayenko_GI.pdf.
10. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів при вивченні дисципліни «Медина біологія» : матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах» (Полтава, 24 березня 2016 р.) / Дубінін С.І., Ваценко А.В., Пилюгін В.О., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О. Рябушко О.Б., Овчаренко О.В. – ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». – 2016. – С. 69 - 70.
11. Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя- філолога за двома спеціальностями : МОН України ; АПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – Маріуполь; Дніпропетровськ : АРТ-ПРЕС, 2008. – 400 с.
12. Романенко О.В. Психологічні аспекти професійного становлення студента – майбутнього лікаря / О.В. Романенко. – [Ел. ресурс]. Режим доступу до дж.: <http://vuzlib.com/content/view/937/94>